

Abstrakt

Rozpad SSSR, uvolnění cenzury a s tím spojená publikace zadržovaných textů, stejně tak jako nový charakter knižního trhu zcela transformovaly podobu tehdejšího literárního prostoru. Předkládaná práce přibližuje konkrétní segment odborné literární produkce devadesátých let. Svým zaměřením má tento text ambice přispět k budoucímu objektivnímu poznání poměrně málo zmapovaného postkomunistického období v ruské literatuře.

Pro posouzení a interpretaci názorového vývoje tohoto období byla zvolena metoda komentovaného přehledu vybraných literárněkritických a literárněteoretických článků publikovaných ruskými periodiky (z velké části tzv. tlustými žurnály) převážně v letech 1986 – 2000. Pozornost je soustředěna k studiím věnujícím se tvorbě střední a mladší generace ruských prozaiků, resp. interpretujícím strukturální aspekty literární situace té doby.

Metoda obšírného komentáře teoretických textů na pozadí specifické kulturně-společenské atmosféry doby je vhodný způsob, jak interpretovat názorová východiska a stanoviska literárních teoretiků a zároveň postihnout jejich vztah k novým tendencím v ruské literatuře.

Kritickým zhodnocením širokého spektra teoretické literatury (od religiózně k postmodernisticky orientované) práce přibližuje tehdejší dobový kontext a vyznačuje tři dominantní polemická témata, jimiž se část ruské odborné veřejnosti v tomto období zabývá: (1) Role a postavení střední a mladší prozaické generace v literárním prostoru 90. let. (2) Tzv. ruský postmodernismus jako specifický fenomén. (3) Variabilní teoretické reakce na vzrůstající pluralismus literární scény. Syntézou dosud nestrukturovaného materiálu práce navíc dospívá k závěru, že teoretické texty lze chápat jako zvláštní epilog předchozí etapy ruské společenské, kulturní a literární historie.

Vzhledem k tomu, že se tento text snaží postihnout hlavní fenomény a zároveň je zasadit do širšího dobového kontextu, může sloužit jako fundament pro další výzkum v této oblasti, příp. jako pomocný materiál ke studiu hlavních tendencí v postsovětské literatuře a literární vědě.

Klíčová slova: devadesátá léta, próza, postsovětská literatura, tzv. ruský postmodernismus, tzv. tlusté žurnály, literární kritika.